

Skapat av (Efternamn, Förnamn, org) Holmström Tomas	DokumentID E4FS 2015:0018	Ev. ärendenummer TRV 2015/56850
Fastställt av Anna Rosenlind	Dokumentdatum 2015-07-03	Version 1.0
Dokumenttitel Miljö under byggtiden Kemikalier och material		

8448590, E4 Förbifart Stockholm
Projektstyrningsdokument TRV
Miljö

Innehåll

1	INLEDNING.....	2
2	KRAV	2
	2.1 Val av kemiska produkter samt material och varor	2
	2.2 Förvaring och hantering på arbetsplatsen	3
3	KONTROLL	4
4	ÅTGÄRDER	4
5	RAPPORTERING	5
6	DOKUMENTATION	5
7	KÄLLHÄNVISNING	6

DokumentID	Ev. ärendenummer	Version
E4FS 2015:0018	TRV 2015/56850	1.0

Projektstyrningsdokument TRV

Miljö

Miljö under byggtiden Kemikalier och material

1 INLEDNING

Vid byggande av ny infrastruktur hanteras och används stora volymer av material och varor och kemiska produkter. Många av de ämnen som används är farliga för naturen, för dem som arbetar med dem och för andra som kan komma i kontakt med dem. Det är därför viktigt att ha kunskap om och kontroll över de produkter som används.

Många material och varor som byggs in i anläggningen har en lång livslängd och materialvalet har stor betydelse för framtida miljöpåverkan och framtida kostnader. Att minimera miljöpåverkan från farliga ämnen i material och varor är ett led i Trafikverkets arbete med att skapa giffria och resurssnåla kretslopp och uppnå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö.

Definitioner:

Kemisk produkt är ett kemiskt ämne eller en beredning av kemiska ämnen som inte är en vara.

Definition enligt Miljöbalken (1998:808) 14 kapitel 2§.

Vara är ett föremål som under produktionen får en särskild form, yta eller design, vilken i större utsträckning än dess kemiska sammansättning bestämmer dess funktion. Definition enligt REACH (1907/2006) kapitel 2.

Material finns inte definierat i lagstiftning. Med material avses i Trafikverkets riktlinjer bulkmaterial som varor kan byggas upp av t ex trä, stål, plast etc.

BASTA står för Byggsektorns avveckling av farliga ämnen. BASTA-systemet består av egenskapskriterier för kravformulering samt ett BASTA- och ett BETA-register. BASTA är en del av byggsektorns kretsloppsråds miljöprogram och ägs bl a av Sveriges byggindustrier.

2 KRAV

2.1 Val av kemiska produkter samt material och varor

De krav som Trafikverkets ställer avseende innehåll av farliga ämnen i kemiska produkter samt material och varor är generella krav som ingår i alla entreprenadupphandlingar inom Trafikverket.

Kraven och kriterierna är harmoniserade med EU:s kemikalielagstiftning REACH, Miljöstyrningsrådets upphandlingskriterier samt BASTA vilket skapar enhetlighet och tydlighet gentemot produktutvecklare, materialleverantörer och entreprenörer inom bygg- och anläggningssektorn. Harmoniseringen förväntas även bidra till större effektivitet i arbetet med riskminskning och utfasning av farliga ämnen.

Entreprenören ska aktivt arbeta med val av kemiska produkter, material och varor och följa de krav som framgår av Trafikverkets styrande dokument:

- TDOK 2010:310 Kemiska produkter – granskningskriterier och krav för Trafikverket
- TDOK 2010:311 Kemiska produkter - granskning av märkningspliktiga kemiska produkter
- TDOK 2012:22 Material och varor – krav och kriterier avseende innehåll av farliga ämnen

DokumentID E4FS 2015:0018	Ev. ärendenummer TRV 2015/56850	Version 1.0
-------------------------------------	---	-----------------------

Projektstyrningsdokument TRV

Miljö

Miljö under byggtiden Kemikalier och material

Kemiska produkter

Märkningspliktiga kemiska produkter som ska användas i Trafikverkets verksamhet ska granskas av Trafikverkets Kemikaliegranskningsfunktion. Syftet med granskningen är att bidra till en miljö- och arbetsmiljösäkrad kemikaliehantering där riskerna för hälsa och miljö minimeras. Granskningen är också ett led i Trafikverkets arbete med att bidra till miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö delmål om riskminskning respektive utfasning av särskilt farliga ämnen.

Vid granskning klassas kemiska produkter i fyra grupper (A-D) utifrån produkternas innehåll av farliga ämnen, se tabell 1. Av klassningen följer förbud, särskilda villkor för användning eller användning utan särskilda villkor.

Tabell 1. Kemiska produkter samt material och varor klassas i någon av följande grupper.

Grupper	Kemiska produkter	Material och varor
Grupp A	A-Tillåten	Material och varor som klarar BASTA-kriterierna
Grupp B	B-Riskminskning	Material och varor som klarar BETA-kriterierna
Grupp C	C-Utfasning	Material och varor som varken klarar BASTA- eller BETA-kriterierna
Grupp D	D-Förbud	Material och varor som innehåller förbudsämnen

Material och varor

Trafikverkets krav avseende farliga ämnen i material och varor gäller för alla material och varor som projekteras och/eller byggs in i anläggningen. Kraven är till stora delar harmoniserade med kraven för kemiska produkter¹. Kriterierna för bedömning är identiska med kraven för kemiska produkter. Motsvarande som för kemiska produkter kan material och varor klassificeras i grupperna A-D, se tabell 1. En skillnad är att Trafikverket inte granskar material och varor utan det åligger entreprenören att utföra klassificeringen.

2.2 Förvaring och hantering på arbetsplatsen

Lagring av bränslen, oljor och andra kemikalier samt avfall utförs på sådant sätt att risken för utsläpp till mark och vatten minimeras och att anvisningar från tillsynsmyndigheten uppfylls. Kemikaliespill ska saneras och hanteras som farligt avfall.

Kemiska produkter ska förvaras oåtkomligt för tredje man inlåsta när arbete inte sker på arbetsområdet. Absorberande medel ska förvaras lättillgängligt där kemikalier hanteras.

Farligt avfall ska förvaras läckageskyddat och inlåst då arbete inte pågår på arbetsplatsen.

Fasta tankplatser ska placeras på en för ändamålet iordninggjord yta som hindrar läckage till omgivande mark. Tankplatserna ska om möjligt samlas till en eller ett fåtal platser och vara uppställda så att de är skyddade mot påkörning. Mobila drivmedelstankar ska vara godkända enligt ADR-S, MSBFS 2012:6, Föreskrifter om transport av farligt gods på väg och i terräng, påkörningsskyddade och besiktigade. Entreprenören ombesörjer anmälan till aktuella tillsynsmyndigheter (enligt NFS2003:24), krav på besiktningar, lokala krav (enligt lokala hälsoskyddsföreskrifter) etc. rörande cisterner på etableringsområdet.

¹ Skillnader i kraven beror på att lagstiftningen skiljer sig åt när det gäller farliga ämnen i kemiska produkter och farliga ämnen i material och varor.

DokumentID	Ev. ärendenummer	Version
E4FS 2015:0018	TRV 2015/56850	1.0

Projektstyrningsdokument TRV

Miljö

Miljö under byggtiden Kemikalier och material

Entreprenören ska ha absorberande medel lättillgängligt på arbetsplatsen och i arbetsmaskiner för att förhindra spridning av kemikalier ifall en olycka eller läckage skulle inträffa. Beredskap ska finnas för att förhindra att föroreningar når och sprids till mark och vatten, t ex i form av oljelänsar.

Uppställning av lastbilar, personbilar, arbetsmaskiner, utrustningar m.m. utförs på sådant sätt att risk för utsläpp minimeras. Entreprenören ansvarar för att anordna plats för tvättning och service av fordon och arbetsmaskiner inom arbetsområdet. Platsen ska vara tät och klara ställda utsläppskrav från ledningsägaren för VA-anläggningen, som t.ex. krav på oljeavskiljare. Om inte sådan plats går att anordna ska val av plats och åtgärder ske i samråd med tillsynsmyndigheten för att tvätt och service ska få utföras. I första hand ska tvätt och service av arbetsmaskiner och fordon undvikas inom arbetsområdet.

Speciella krav i känsliga miljöer, t.ex. inom Östra Mälarens vattenskyddsområde och i närheten av vattendrag, framgår av respektive entreprenads miljökrav. Skyddsföreskrifterna för Östra Mälarens vattenskyddsområde gäller i berörda områden.

3 KONTROLL

Kontroll av ovan ställda miljökrav görs i huvudsak vid återkommande miljöronder, revisioner och riktade inventeringar. Vid miljöronder och revisioner ska entreprenören redogöra för hur de på ett systematiskt sätt arbetar med att tillämpa lagstiftning och Trafikverkets krav gällande kemiska produkter samt material och varor. För kemiska produkter kontrolleras bland annat förvaring, märkning, hantering, säkerhetsdatablad, dokumenterad produktvalsanalys samt i förekommande fall farobedömning och platsspecifik riskanalys. För material och varor kontrolleras i förekommande fall dokumentation av produktvalsanalyser och riskanalyser. Samtliga miljöronder protokollförs.

4 ÅTGÄRDER

Avvikelser från ställda krav ska omgående åtgärdas av entreprenören. Vid eventuell miljöolycka, t ex läckage av hydraulolja, saneras detta omgående. Entreprenören informerar omedelbart Trafikverket som i sin tur informerar tillsynsmyndigheten. Följder för mark och vatten samt vidtagna åtgärder dokumenteras och delges Trafikverket som i sin tur delger detta till tillsynsmyndigheten.

DokumentID	Ev. ärendenummer	Version
E4FS 2015:0018	TRV 2015/56850	1.0

Projektstyrningsdokument TRV

Miljö

Miljö under byggtiden Kemikalier och material

5 RAPPORTERING

Rapportering till tillsynsmyndighet

Trafikverket rapporterar till tillsynsmyndighet vid eventuell miljöolycka.

Rapportering från entreprenör till beställare

Kemiska produkter

Entreprenören ska redovisa använda kemiska produkter i en förteckning. För drivmedel ska redovisningen vara uppdelad på respektive drivmedelslag. Kraven för kemikalieförteckning framgår av TDOK 2010:310. Exempel på punkter som ska framgå av kemikalieförteckningen är:

- Produktnamn
- Leverantör
- Faroklassificering och riskfraser
- Förbrukad mängd
- Trafikverkets granskningsutlåtande. Utlåtande A, B, C eller D anges. För produkter som inte behöver granskas anges ett – (ett streck).
- Produkttyp/Användningsområde

Förteckningarna med tillhörande säkerhetsdatablad ska finnas tillgängliga på arbetsplatsen.

Kemiska produkter granskade och klassade i Grupp C – Utfasning innehåller utfasningsämnen och ska successivt fasas ut från användning i Trafikverkets verksamhet och ersättas av mindre miljö- och hälsofarliga produkter. Dessa produkter ska endast användas då gångbara alternativ saknas. För att följa användningen och spridningen av dessa produkter och i möjligaste mån fasa ut dessa produkter ska planerad förbrukning rapporteras till Trafikverkets Kemikaliegranskningsfunktion före användning.

Material och varor

Entreprenören ska förteckna och redovisa material och varor enligt TDOK 2012:22. Av materialförteckningen ska det framgå vilka material som klarar BASTA-kriterierna, BETA-kriterierna samt vilka som varken klarar BASTA- eller BETA-kriterierna. Minimikraven för materialförteckning framgår av kapitel 5.6. och tabell i kapitel 6.2.3 i TDOK 2012:22.

6 DOKUMENTATION

Samtliga miljöronder, revisioner och riktade inventeringar dokumenteras och arkiveras i digitalt arkiv.

DokumentID	Ev. ärendenummer	Version
E4FS 2015:0018	TRV 2015/56850	1.0

Projektstyrningsdokument TRV

Miljö

Miljö under byggtiden Kemikalier och material

7 KÄLLHÄNVISNING

Information om Trafikverket krav för kemiska produkter samt material och varor finns på

Trafikverkets hemsida:

<http://www.trafikverket.se/Foretag/Bygga-och-underhalla/Material-och-kemiska-produkter/>

Trafikverkets styrande dokument återfinns på följande länkar:

- TDOK 2010:310 Kemiska produkter – granskningskriterier och krav för Trafikverket
<http://www.trafikverket.se/Foretag/Bygga-och-underhalla/Material-och-kemiska-produkter/Kemikaliehantering/>
- TDOK 2010:311 Kemiska produkter - granskning av märkningspliktiga kemiska produkter
<http://www.trafikverket.se/Foretag/Bygga-och-underhalla/Material-och-kemiska-produkter/Kemikaliehantering/>
- TDOK 2012:22 Material och varor – krav och kriterier avseende innehåll av farliga ämnen
<http://www.trafikverket.se/Foretag/Bygga-och-underhalla/Material-och-kemiska-produkter/Farliga-amnen-i-material-och-varor/>